

Thermion

Nov. 1931 – Juni 1937: Hugo de Grootstraat 21-29 te Nijmegen

Juni 1937 - 1958 Lentscheveld ongenummerd, Lent (bij Nijmegen).

Zie ook "DE AFLOOP".

Radio-Lampenfabriek Thermion NV werd per notarisakte opgericht op 26 november 1931. Nu moet een oprichtingsdatum niet al te serieus genomen worden. Een week voor de officiële oprichting adverteerde N.V. Thermion al met een complete set van 5 verschillende wisselstroomlampen en twee plaatstroomlampen. Rekening houdend met een inrichtings- en proefperiode van ruim een half jaar voor een radiolampenfabriek, moeten de eerste bedrijfsactiviteiten begin 1931 zijn opgestart.

In eerste instantie werden de medeoprichters C. van Turenhout (werktuigbouwkundig ingenieur) en de zich koopman noemende J. H. Fooy directeur. Deze J.H. Fooy was van 20-3-1928 tot 23-8-1929 procuratiehouder bij NV Electra / Radium (Radio Record) en vennoot van Oxytron te Tilburg van augustus 1929 tot oktober 1930. Deze trekken zich eind 1931 terug (van Turenhout zou nog kortstondig commissaris zijn) en een van de andere oprichters n.l. Ir. Dirk Cornelis Varekamp (elektronisch ingenieur) werd directeur. Deze Varekamp zou tot begin 1938 de technische directeur van Thermion zijn. Een gedreven en enigszins zenuwachtig man.

De volgende crisis diende zich aan in maart 1933 met als gevolg dat alle commissarissen terugtraden en nieuwe aantraden Kennelijk waren er nieuwe investeerders gevonden. En naast Varekamp kwam er een mededirecteur A. Vlasveld (trad terug juli 1936). Men had daarnaast kennelijk behoefte aan een financiële expert en in januari 1934 trad nog een nieuwe directeur aan n.l. E.J.G. de Rijk.

De kern van de Radio-Lampenfabriek werd aan de Hugo de Grootstraat gevormd. Naast Varekamp als technisch directeur, werd deze kern gevormd door dhr. P. Schot als chef productie, dhr. H. Sanders als chef glasproductie, dhr. De Ruiter voor alles wat mechanisch was en dhr. Vierssen voor voorraadbeheer en expeditie. Rond 1935 werkte er bij Thermion c.a. 30 personen.

De poort links op de foto is Hugo de Grootstraat nr. 29 in Nijmegen rond 1930.

Om de communicatie met de klanten te verbeteren, werd vanaf mei 1933 het blad „Thermion Nieuws” uitgebracht. Men kon zich daar op abonneren voor de prijs van FL 1,20 per jaar. Ook als men een Thermion lamp kocht, had men recht op een nummer.

In deze nummers vinden we artikelen over nieuwe Thermion lampen, over zelfbouwschema's voor radio's en versterkers, die voor het merendeel als zelfbouwpakket via Amerope konden worden gekocht en artikelen over schakelingen en nog veel meer. Voorbeelden voor deze zelfbouwpakketten zijn: Thermion 25 Watt versterker (1933), Thermion Superhet 1933, Thermion Dreadnought Schema (1934; een tweekrings, drielampe ontvanger), Thermion Dreadnought 5 (1934; uitbreiding Dreadnought tot 5 lamps ontvanger), Ultima Superhet (1934), UKG voorzetapparaat (1934), UKG ontvanger (1935) enz.

Het laatste nummer van Thermion Nieuws is het nummer van Januari/Februari 1938.

Ook werden er regelmatig lezingen gegeven voor radioclubs; o.a. de NVVR.

Oorspronkelijk stond de Thermionfabriek aan de Hugo de Grootstraat 21-29 te Nijmegen (in 1944 in brand gestoken door de Duitsers, maar hersteld en omgebouwd tot woningen). Maar door het grote succes van de Thermion lampen, bouwdozen e.d. moest naar een uitbreidingslokatie worden gezocht.

Op 22 oktober 1936 diende Ir. D.C. Varekamp een verzoek in bij de gemeente Elst (waar Lent onder ressorteerde), tot de bouw van een radiolampenfabriek op een terrein aan het Lentscheveld. En al op 26 oktober 1936 keurde B&W van Elst de plannen goed. En op 3 december 1936 werd een hinderwetvergunning aangevraagd, die toestond het in bedrijf stellen van 28 elektromotoren van 0,3 tot 10 PK. Tegelijkertijd werden de ontwerptekeningen van de te bouwen Thermion fabriek, welke was ontworpen en getekend door Architectenbureau Niva uit Ede, goedgekeurd. De bouwkosten bedroegen FL 53.000,- Dat de zaken groots aangepakt werden, bleek wel uit het feit, dat tegelijkertijd een aanvraag werd ingediend voor een verdieping met de mogelijkheid tot verdere uitbreiding met een 2^e verdieping; iets waarmee in het trappenhuis gelijk rekening werd gehouden. Het nieuwe gebouw werd op 26 mei 1937 officieel in gebruik gesteld en er werkte op dat moment bij Thermion c.a. 150 mensen.

Een goede omschrijving van dit gebouw en de activiteiten daarin, stond in Radio-Expres nr. 42 d.d. 15-11-1937, waaruit ook veel valt te leren over de productiewijze van radiolampen op dat moment.

De nieuwe Thermion-Megatron Fabrieken

Te Lent bij Nijmegen, in het land tussen Rijn en Waal, bereikbaar uit Nijmegen over de nieuwe Waalbrug, heeft de Radiolampenfabriek N.V. Thermion zich een nieuw huis gesticht, waarin ook de ontvangapparaten-fabriek Megatron zich heeft gevestigd.

Deze combinatie van aanverwante bedrijven als die van een lampenfabriek en een apparatenfabriek kan een harmonische samenvoeging worden genoemd, temeer waar zij hier een gezamenlijk laboratorium hebben. Een geheel nieuw opgetrokken gebouw, ontworpen voor de speciale eischen, die het bedrijf stelt, op een terrein, dat nog eenige hectaren vrij heeft voor uitbreiding, is voor een jeugdige onderneming als Thermion een bezit, dat men met gerechtigdheid trots laat zien.

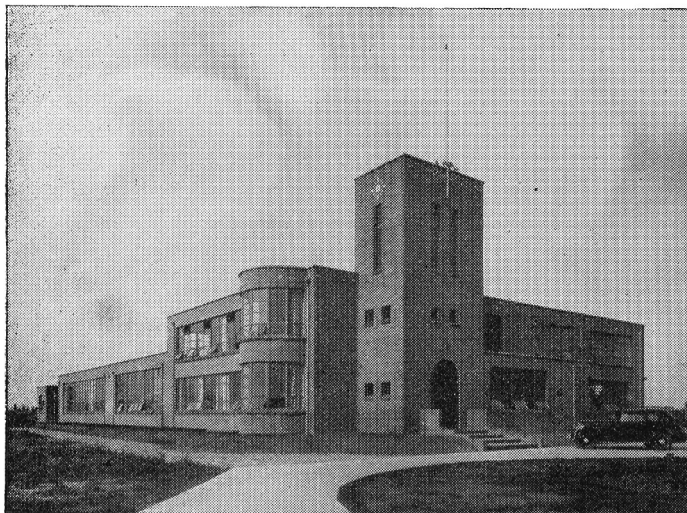

Fig. 1.
Het nieuwe fabrieksgebouw.

De heeren Varekamp, Raabe en de Rijk, die ons ontvingen en waarvan de eerste de rondleiding op zich nam, konden bovendien met voldoening constatareeren, dat reeds nu, met een personeel van ongeveer 220 personen voor de twee fabrieken, de beschikbare ruimte feitelijk geheel in gebruik is, of zelfs iets meer dan dat, waardoor de eerste uitbreidingsplannen al in voorbereiding zijn.

Een radiolampenfabriek moet zich, wat haar fabricagemethoden betreft, aanpassen aan den omvang van het bedrijf. Lang niet alle lamptypen worden even veel gevraagd en lang niet altijd is de vraag naar bepaalde typen constant.

Fig. 2. De radiolampenfabriek ; op den achtergrond rechts de in een schermkast staande lampzender, die hoogfrequent-stroom levert voor de pomp-installatie.

Voor een fabriek als Thermion is het van groot belang, bij de productiemethode zoo soepel mogelijk de vraag te kunnen volgen en zoowel machines als personeel als het ware elk oogenblik te kunnen omstellen op hetgeen gevraagd wordt.

Automatiseering kan daarom niet te ver worden doorgevoerd en de insmelt- en pompmachines moeten snel voor verschillende lamptypen bruikbaar gemaakt kunnen worden.

De eischen, aan een radiolamp gesteld, zijn steeds hoger geworden. Om zekerheid te hebben, dat de roosterstromen beneden 0.1 u.A blijven, moeten bij de tegenwoordig voorkomende plaatsspanningen de stembruggen van mica en glas een isolatiewaarde hebben van meer dan 3000 megohm. Als men nu in het oog houdt, dat door verstuiwing der barium- kathode in den loop van den tijd bij een in gebruik zijnde lamp geleidende deeltjes op de isoleerende deelen kunnen neerslaan, is het duidelijk, dat zonder speciale voorzorgen een oorspronkelijk goede lamp spoedig bedorven zou raken.

De micaplaatjes worden dan ook met een papje geprepareerd, waardoor de neerslag niet-geleidend wordt.

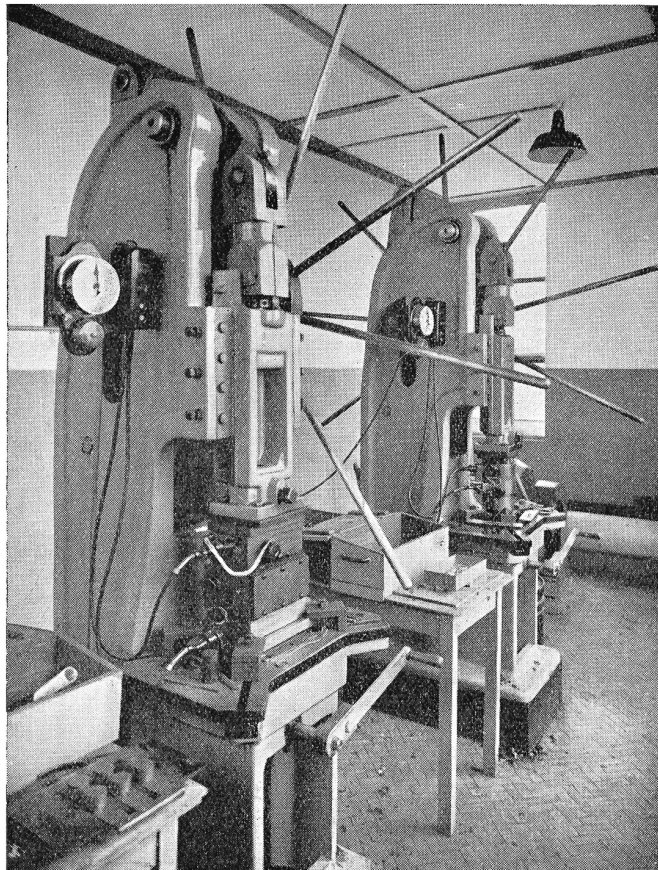

Fig. 3. Persen, waarmede de bakelieten hulzen worden vervaardigd.

De lamphulzen van bakeliet, waarvan de kwaliteit ook van grooten invloed is op de kwaliteiten der lampen, vervaardigt Thermion zelf in bakelietpersen.

Van groote beteekenis is, dat de emitteerende laag op de kathodebuisjes een nauwkeurig bepaalde dikte heeft. Dit wordt bereikt door met een soort verfspuit de laag op de buisjes te brengen, terwijl deze in een rad rondwentelen, en met een uiterst gevoelige weegschaal telkens een steekproef te nemen op het juiste gewicht der opgebrachte laag.

Bij de lampen met direct verhitte kathode wordt de emitteerende laag geheel anders aangebracht, n.l. door verhitting met hoogfrequentie van de reeds in den ballon gemonteerde lamp, waardoor barium wordt verdampt en de damp op den gloeidraad neerslaat.

De verhitting van inwendige deelen eener lamp tot gloeitemperatuur wordt ook toegepast tijdens het pompen, dat geschiedt in achtereenvolgende trappen op een machine, bestaande uit twee luchtdicht op elkaar geslepen stalen ringen, waarin zich doorboringen bevinden, die de op den bovensten ring geplaatste lampen telkens met de pomp verbinden.

Verhitting der metalen deelen is hierbij het doel, maar sommige deelen worden al van te voren of in waterstof, of zelfs in het luchtledig in een oven uitgegloeid.

De hoogfrequente stroomen, die voor de verhitting gebruikt worden, omdat zij door inductie wervelstroomen opwekken in geleiders in het veld eener spoel, worden gegenereerd in een lampzender van flink vermogen.

Toevoer van stroom, water en gas naar verschillende machines in de fabriek heeft plaats vanuit een lange gang, die als een kelder onder het geheele gebouw door loopt. Voor water- en gasvoorziening heeft de fabriek eigen installaties, aangezien te Lent geen aansluiting was te krijgen aan de Nijmeegsche netten.

Groote zorg vereischt bij de tegenwoordige hoge steilheden der lampen en uiterst kleine afstanden tusschen de electroden de vervaardiging der roosters.

Bij het lasschen der roosterdraden aan de steundraden wordt gebruik gemaakt van de eigenschap van molybdeen om met nikkel een alliage te vormen, dat een lager smeltpunt heeft dan de beide metalen afzonderlijk.

Voor het verkrijgen van een betrouwbaar en gelijkmatig product is ten slotte de controle en keuring van groot belang. Hiervoor is een geheel van de fabriek afgescheiden, ruime zaal ingericht, waarin men al dadelijk bij het betreden van de ingangshal door een grooten glazen wand een blik kan slaan. Daar worden eerst eenige algemeene tolerantie-metingen op de lampen verricht, waarbij 10 % boven en beneden normaal als grens is gesteld, terwijl daarna speciale lampen als octoden bijv. nog op inwendige capaciteit enz. worden gekeurd in schakelingen, die zooveel mogelijk de omstandigheden benaderen, waarin de lampen in een toestel zullen verkeerren.

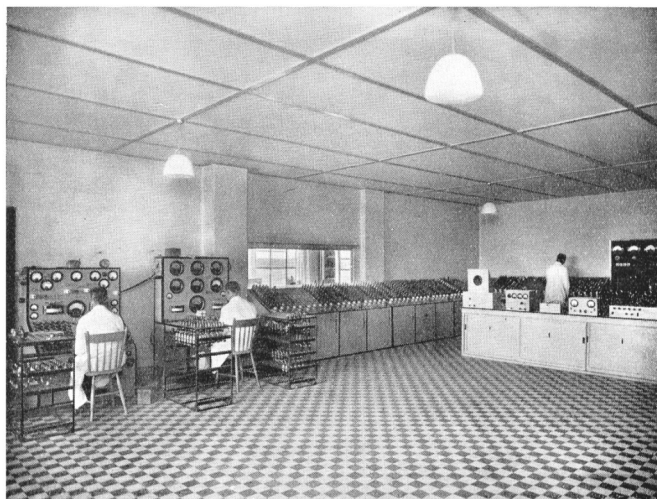

Fig. 4. De contrôle-ruimte. In 't midden achter de brandrekken.

Ook in de brandrekken, die zich hier bevinden en waarin honderden lampen gelijktijdig plaats krijgen, ontvangen de lampen niet alleen hun normale gloeispanning, maar ook plaat- en eventuele schermroosterspanning. De met hun allen parallel geschakelde lampen nemen ettelijke kilowatts plaatstroomvermogen op en hebben door de parallelschakeling een fantastische steilheid, die wilde genereerverschijnselen zou doen ontstaan, wanneer niet in de leidingen dempingsweerstand naar de afzonderlijke electroden waren opgenomen.

Metalliseering van ballons heeft eerst plaats, wanneer lampen de eerste controle zijn gepasseerd. Bij die metalliseering valt te onderscheiden het aanbrengen van een goed geleidend koperhuidje over den ballon en de bedekking daarna met een niet geleidende, goudglanzende laag. Na de metalliseering gaan de lampen nogmaals naar de controlezaal.

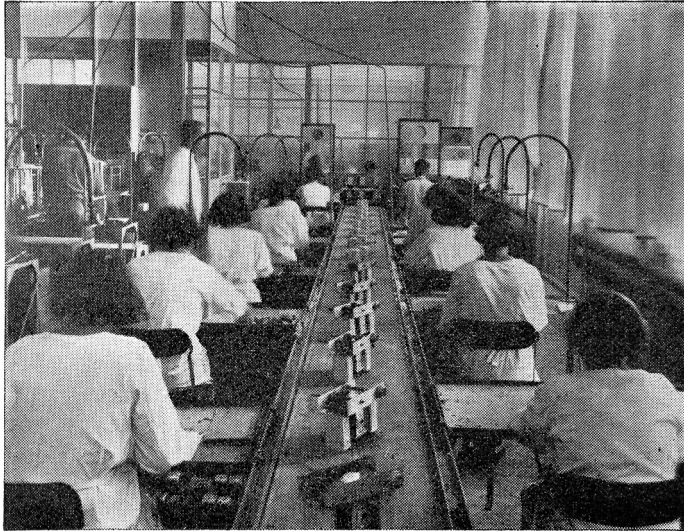

Fig. 5. Bandarbeid in de Megatron-toestellenfabriek.

In de afgescheiden ruimte voor de Megatron-toestellenfabricage is ook veel interessants te zien. Daar is bijv. de wijze, waarop de ijzerkernspoeltjes alle gelijk gemaakt worden in zelfinductie, door de kern op een roteerenden steen even af te slijpen, waarbij de spoel met een andere, vergelijkingsspoel, in een hoogfrequente brugschakeling is opgenomen, zoodat men op een meter kan zien en in een koptelefoon kan hooren of ze gelijk worden.

Gelijk maken van de secties der draaicondensatoren geschiedt ook in een brugschakeling, evenals de capaciteits- en isolatiemeting van de tallooze kleine vaste condensatoren.

Alle apparatuur hiervoor is zoo gemaakt, dat ongeschoolde krachten die kunnen bedienen.

Bij de toestelmontage wordt een systeem gevolgd, waarbij bepaalde onderdeelen, zooals bijv. het voedingsgedeelte, een afzonderlijk geheel vormen. Later worden de diverse gedeelten tot een chassis samengevoegd, hetgeen afzonderlijke controle op de gedeelten mogelijk maakt en zoeken naar fouten later uitspaart. Ook is de kast samengesteld uit een binnenkast, waarin het toestel de eindcontrole doormaakt en een fijnhouten buitenkast, die er pas omheen gezet wordt, als geen hanteering meer noodig is, Men vervaardigt thans een 2-krings apparaat, een 3 krings en een super.

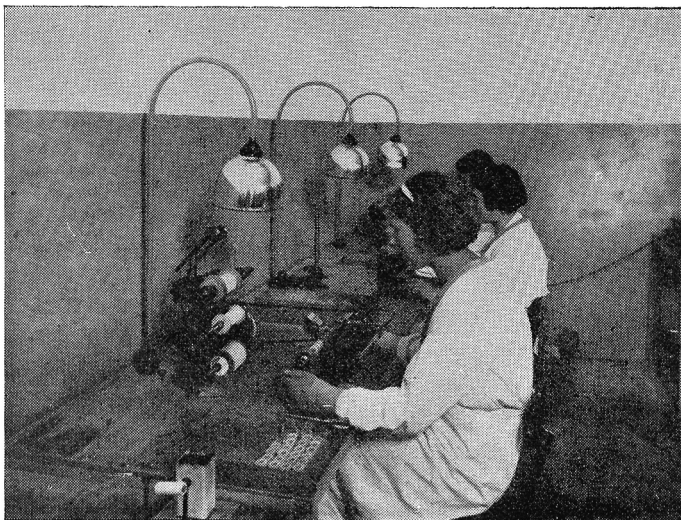

Fig. 6. Het wikkelen der ijzerkernspoeltjes.

Spoel- en lampfittings van trolituul worden in speciale persen vervaardigd, een interessant procédé, waarbij de afval opnieuw verwerkt kan worden.

De luidsprekers worden voor den inbouw onderzocht op resonansen en op frequentieweergave.

Buiten de schaft- en waschklokalen vindt men gelijkvloers eindelijk nog een klein chemisch laboratorium en het groote algemeene laboratorium, goed voorzien van oscillografen en meetzenders, o.a. de groote signaal oscillator van General Radio, Clough Brengle-apparaten enz.

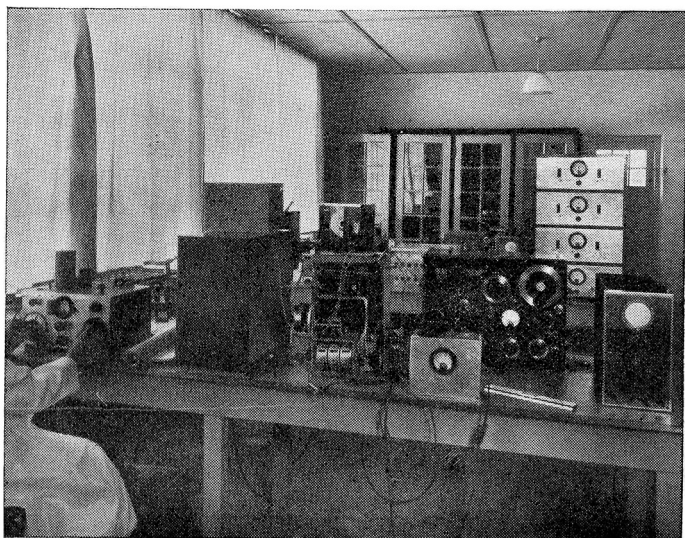

Fig. 7.
Een blik in het laboratorium.

De algemeene indruk van de nieuwe fabriek is, dat deze niet alleen is opgezet om een grotere productie te kunnen bereiken dan voorheen, maar dat vooral ook een betrouwbaar en goed product beoogd wordt, dat den gebruiker ten volle prijswaardig zal blijken.

Radio-Expres nr. 42 d.d. 15 October 1937

De Thermion bedrijven

Aangezien Thermion binnen enige jaren uitgroeit tot een conglomeraat van bedrijven, is het goed deze even afzonderlijk in beeld te brengen..

1. Radio-Lampenfabriek Thermion NV.

Opgericht op 26-11-1931. Vanaf eind 1931 is Varekamp Technisch Directeur en wordt de Rijk vanaf zijn aantreden, begin 1934, Financieel Directeur.

2. Amerope

Handelsonderneming Amerope werd opgericht op 1 september 1932 en zou als verkoopkanaal dienen voor Thermion radiolampen. Was oorspronkelijk gevestigd aan de Leidschegracht 37 te Amsterdam, maar zou in 1934 verhuizen naar Thermion Nijmegen en daarna naar het Lentscheveld. Oprichters van Amerope waren K.C. Rabe en J van der Plaats. Deze laatste zou op 1 november 1935 uittreden, waarna de firma onder dezelfde naam opnieuw geregistreerd werd met K.C. Rabe als enige eigenaar. Naast verkoopkanaal zorgde Amerope ook ondersteuning aan dealers (advertentiecampaagnes, hoe richt je je etalage in enz.). Amerope verkocht ook Megatron radio's, radio-onderdelen en alles waar maar wat aan te verdienen viel.

3. NV Lampenfabriek Megatron

Werd te Hilversum opgericht in Juni 1935 door Megatron Radio en een particulier D.H. Hagreis. Dit bedrijf zou echter in augustus 1937 naar Thermion worden verplaatst en in september 1937 worden omgezet tot Megatron NV. te Lent. Hagreis werd toen (mede)directeur. Gedurende 1937 / 1938 zou Megatron radio's, radio-onderdelen en bouwschema's onder eigen merk op de markt brengen, uiteraard met Thermion radiolampen. In de Lentse periode werden geen Megatron lampen meer uitgebracht.

Voor de vroege geschiedenis van Megatron, zie „Megatron” in band 7.

4. Finantieele Maatschappij Termion NV

Werd in december 1936 opgericht door twee kooplieden/bankiers uit Amsterdam namelijk H.L. van Eeghen en Jhr. mr. L.H. van Lennep.

Doel van deze maatschappij was het beleggen in onroerend goed en in deelnemingen.

5. Gloeilampenfabriek Thermion NV

Werd opgericht in maart 1937. Oprichters waren H.L. van Eeghen en A.M. de Rijk. Deze laatste was inmiddels financieel directeur van alle bovenstaande bedrijven, behalve van de pas opgerichte Gloeilampenfabriek en van Amerope.

Hoofrolspelers bij het faillissement in 1938

Ir. Dirk Cornelis Varekamp werd geboren te Amsterdam op 14 februari 1905 (gestorven op 21-3-1993 te Achel, België). Hij had een tijd voor Philips gewerkt als afdelingschef van de Philips glasfabriek, maar kon daar “zijn ei niet kwijt”. Hij was een van de 5 oprichters van Radio-Lampenfabriek Thermion N.V. op 26 november 1931 en de (technische) motor achter Thermion. De andere vier oprichters moeten beschouwd worden als medefinanciers.

Varekamp zou op 28 februari 1938 eervol ontslagen worden; juist voor het faillissement van diverse Thermion bedrijfsonderdelen en naar Valkenswaard terugkeren. Naar wat ik gehoord heb, moet Varekamp na het faillissement in 1938 weer voor Philips zijn gaan werken.

Eduard Josef Gustaaf de Rijk werd geboren te Tegelen op 31 december 1899.

Trad aan als financieel directeur in januari 1934. Was in 1937 financieel directeur van de radiolampenfabriek, de Finantieele Maatschappij en Megatron. De Rijk had voorheen ook voor Philips gewerkt; in welke hoedanigheid, weet ik niet.

Directeur de Rijk zou samen met Varekamp worden ontslagen op 28 februari 1938 door de Raad van Commissarissen wegens “reorganisatie”, vlak voor de faillissementen.

Henri Louis van Eeghen werd geboren te Amsterdam op 1 december 1887 en is gestorven op 17-8-1976 te Driebergen. Hij was lid van de Firma van Eeghen & Co, kooplieden en bankiers, kantoor houdend te Amsterdam aan de Heerengracht 464. Hij is tevens commissaris geweest van de Stoomvaart Mij Nederland.

In september 1935 traden Henri Louis van Eeghen, Louis Charles van Eeghen en Jonkheer Louis Henri van Lennep aan als commissarissen van de NV Lampenfabriek Megatron te Hilversum. Zij waren tevens de financiers van dit bedrijf. Dit bedrijf kwam in januari 1937 in staat van faillissement en toen bleek dat zij krachtens een kredietovereenkomst eigenaar waren van alle machines en handelsvoorraden van Megatron. Zij namen op 2 juli 1937 van de curator alle activa van de NV Lampenfabriek Megatron over tegen gedeeltelijke verrekening van de vorderingen. Megatron werd op 14 augustus 1937 verplaatst naar het Thermion gebouw in Lent.

Henri Louis van Eeghen was bij de oprichting van de “Finantieele Maatschappij Thermion N.V. op 4 december 1936 medeoprichter en grootste aandeelhouder.

Het faillissement van Thermion bedrijfsonderdelen in Maart 1938

Er spelen hier twee zaken, die elkaar zeker beïnvloeden zullen hebben, n.l.

1. Fraude

Eind februari 1938 bleek dat sommige mensen op de werkvloer goederen van Thermion hadden achterover gedrukt. Maar uit de daarop volgend onderzoek bleek dat dit veel verder ging dan mensen op de werkvloer. Daarop werd namens de Raad van Commissarissen aangifte gedaan van fraude. Als gevolg van deze aangifte werd op 2 maart 1938 E.J.G. de Rijk gearresteerd en op 3-3-1938 K.C. Rabe, directeur van Amerope.

2. Reus op lemen voeten.

In maart 1938 bleek het Thermion concern een reus op lemen voeten te zijn. Toen de Radiolampenfabriek Thermion NV niet aan zijn betalingsverplichtingen kon voldoen, kwam deze op 7 maart 1938 in staat van faillissement. Op 10 maart 1938 kwam Amerope in staat van faillissement en op 31 maart 1938 Megatron NV en de Finantieele Maatschappij Thermion NV. Alleen de laatste NV overleefde de faillissementsaanvraag, dank zij een schikking met de crediteurs.

3. De faillissementen

E.J.G. de Rijk

De Rijk werd op 2 maart 1938 gearresteerd wegens fraude. Hij had gelden, bestemd voor Thermion, maar gedeeltelijk afgedragen. Uit een onderzoek door een ambtenaar van de belastingdienst (en met behulp van het zakboekje van de Rijk) kwam de officier van Justitie tot de conclusie dat de Rijk c.a. F 8000,- had gestolen van Thermion. De Rijk werd dan ook veroordeeld tot een gevangenisstraf van 8 maanden met aftrek van 3,5 maand voorarrest. Als gevolg van de gang van zaken werd ook de Rijk persoonlijk failliet verklaard. Dit faillissement was afgerond op 26 mei 1939.

Radiolampenfabriek Thermion NV

Op 7 maart 1938 kwam de Radiolampenfabriek Thermion NV in staat van faillissement. Aanvrager was de firma, die tot 2 keer toe ongedekte cheques van de Rijk ontvangen had. De curator was in staat om de preferente schuldeisers te betalen. De niet preferente schuldeisers met een totale vordering van c.a. 1 miljoen gulden, kregen maar 0,533% uitgekeerd. Tijdens dit faillissement bleek dat de grootste financier van de Radiolampenfabriek de Erven A.F. Miesegaes uit Amsterdam waren. Deze zagen van hun vordering van FL 120.000,- maar

c.a. FL 637,- terug. Verassend genoeg was de grootste verliezer NV Philips Radio, die maar FL 3869,- terugzag van zijn vordering van FL 725.000,-

De uitkering aan de niet preferente schuldeisers was zo mager omdat bleek dat het Thermion gebouw met alle inventaris, inclusief machines, meubilair en laboratoria en de meeste handelsvoorraden eigendom waren van de Finantieele Maatschappij Thermion NV.

Het faillissement werd pas op 1 september 1948 afgerond omdat tijdens de tweede wereldoorlog een crediteur in Nederlands-Indië verbleef.

Amerope / K.C. Rabe

Op 10 maart 1938 kwam Amerope in staat van faillissement. Aangezien dit een gewone firma was (niet een BV of NV) kwam ook K.C. Rabe persoonlijk in staat van faillissement. Aanvrager van dit faillissement was de curator van de Radio-Lampenfabriek Thermion NV. Rabe werd door de curator verweten dat hij voorraden van de firma ten eigen bate had verkocht en werd dan ook gearresteerd voor dit feit. Rabe verdedigde zich met de verklaring dat de goederen binnen Amerope sinds november 1936 waren gecedeerd aan H.L. van Eeghen en Miesegaes en dat beide niet bereid waren een aanklacht tegen hem in te dienen. Wel moest hij erkennen dat hij niet aan zijn betalingsverplichtingen kon voldoen.

Het faillissement in deze zaak was op 19 januari 1942 afgerond.

K.C. Rabe was op 3-3-1938 ook gearresteerd wegens fraude. Tijdens de zitting in juni 1938 bleek dat Rabe een overeenkomst had met de Rijk voor de verkoop van tweede keus radiolampen en andere afvalproducten van Thermion. Ofschoon de Officier van Justitie een fraude van F 1725,- bewezen achtte en 4 maanden gevangenis met aftrek eiste, werd Rabe tijdens de zitting vrijgelaten en op 28 juni 1938 vrijgesproken.

Megatron

Op 31 maart 1938 kwam ook Megatron in staat van faillissement. Aanvrager is eerder genoemde firma, die ook drukwerk zonder betaling aan Megatron heeft geleverd. Ook Megatron bleek een lege huls. Machines, gebouw enz. waren eigendom van de Finantieele Maatschappij Thermion NV en ook de vorderingen van Megatron groot c.a. FL 300.000,- waren middels een kredietovereenkomst eigendom van H.L. van Eeghen. Maar de curator in deze zaak wilde van dit bedrag maar FL 16.000,- erkennen als preferent.

Uit dit faillissement konden de preferente schuldeisers worden betaald, maar de niet preferente schuldeisers (bijna voor 100% van Eeghen) zien van hun FL 284.000,- maar c.a. 0,473% terug.

Dit faillissement was afgerond op 5 februari 1942.

Finantieele Maatschappij Termion NV

Ook op 31 maart 1938 kwam de Finantieele Maatschappij Termion NV in staat van faillissement. Aanvrager was eerder genoemde firma, die drukwerk had geleverd. Al deze faillissementsaanvragen zouden maar een klein deel van zijn vorderingen opleveren.

De Finantieele Maatschappij Termion NV bleek eigenaar te zijn van het Thermion gebouw met alle inventaris inclusief machines, meubilair enz. enz. van de Radiolampenfabriek, Megatron en Amerope. Bovendien waren de voorraden van Megatron en Amerope middels een kredietovereenkomst eigendom van van Eeghen, waren de debiteuren van Megatron en Amerope aan van Eeghen gecedeerd en voerde de Finantieele My Thermion de incasso werkzaamheden van deze twee bedrijven uit en waren hun rekeningen courant bij de Finantieele My Thermion in beheer.

Het eerste wat de curator in dit faillissement liet doen was een taxatie door een beëdigde makelaar laten opstellen van de Thermion fabriek en zijn inventaris bij gedwongen verkoop. Het gebouw met ondergrond kwam uit op een waarde van FL 20.000,- en de inventaris op FL 14.239,-. Dit tegen een boekwaarde van FL 111.000,- !

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Finantieele My / van Eeghen met een tegenbod kwam om het faillissement te vermijden. Het tegenbod aan de crediteuren bestond hierin, dat van Eeghen bereid was FL 42.500,- te betalen voor gebouw en inventaris en dat alle verdere activa zouden worden verkocht. Bovendien werden de crediteuren 2,5% extra van hun vordering toegezegd, waartegen wel finale kwijting moest worden verleend.

Een voorlopige berekening leerde dat dan alle preferente crediteuren konden worden betaald en dat de niet preferente crediteuren een uitkering zouden krijgen van minimaal 15% + 2,5% Dit voorstel werd door gezamenlijke stemgerechtigde crediteuren aangenomen met FL 176.669,52 van de FL 178.227,24. Wat overigens niet zo verwonderlijk was want in die crediteuren zaten de Fa van Eeghen & Co voor FL 89.256,31 en Miesegaes voor FL 30.360,- (geleende gelden). Dus totaal FL 119.616,-

Zo werd de Finantieele My gered en werd het gebouw met machines en inventaris veilig gesteld.

De verdere financiële afwikkeling volgde alsof er sprake was van een faillissement.

De uitbetaling van 15% geschiedde in november 1938, 5 % in maart 1939 en de resterende 0,534% + 2,5% finale kwijting in december 1942.

De faillissementen van de Thermion bedrijven moeten voornamelijk geweten worden aan de financiële zeepbel, die van Eeghen had opgebouwd. Iets wat hij al eerder had gedaan met Megatron Hilversum.

Na het ontslag van de Rijk en Varenkamp, werd Willem Daniël van Dijk benoemd als (waarnemend) directeur voor de bedreigde Thermion bedrijven. Deze was geboren in Doorn op 24 oktober 1894 en woonde toen aan de Govert Flincklaan 21 te Hilversum. Deze trad in 1939 weer af, maar was wel weer directeur van juli 1950 tot juli 1952 van de Gloeilampen en Apparatenfabriek. Van Dijk moet gezien worden als een „zetbaas” van van Eeghen, die de Thermion bedrijven door de moeilijke periode van het faillissement moest loodsen.

Na het faillissement bestaan dus nog :

- **Finantieel Maatschappij Thermion NV**
- **Gloeilampenfabriek Thermion NV**

Deze laatste is niet in het faillissement betrokken geweest.

Na de faillissementen werden de boeken en bescheiden van de gefailleerde bedrijven aan de Gloeilampenfabriek overgedragen. Deze kreeg tevens het recht op de merknaam Megatron. Thermion zou de merknaam Megatron blijven gebruiken voor radio's en radiomaterialen. Zo heb ik een Megatron radio met Valento lampen.

De oorlogsjaren 1940-1945

In de oorlogsjaren 1940-1944 had men de keus of voor de Duitsers te werken of het personeel zou naar Duitsland worden overgebracht in het kader van de "Arbeitseinsatz". Met koos voor doorwerken en behalve allerlei radio-onderdelen, werden er ook lampen gemaakt voor de Wehrmacht zoals de P4000, NF2 en NF7. In deze periode werkten er bij Thermion 200-300 personen en vaak alleen om aan de Arbeitseinsatz te ontkomen. Van de "Rustungsinspektion" moest met tot 's avonds kwart voor zeven werken, wat zonder veel enthousiasme gebeurde.

Er werd zelfs een spoorlijn met perron aangelegd om de, veelal Nijmeegse werknemers, in staat te stellen de fabriek aan de overzijde van de Waal te bereiken. Deze Thermion halte was een houten perron met wachthuisje aan de westzijde van de spoordijk ter hoogte van km. paal 13.9; ongeveer 500 m benoorden het huidige station. Deze halte werd geopend op 3 Juli 1944 en weer gesloten op 23 september 1944. Tijdens de gevechten rond Nijmegen in september 1944, werd het perron namelijk zwaar beschadigd. De houten restanten werden in de daarop volgende winter door omwonenden dankbaar benut als kachelhout.

Na de landing in Normandië van de geallieerden besloot de Duitse bezetter om de fabriek over te plaatsen naar Sator in Wenen verzonden. Een aantal machines werd inderdaad ingepakt en op transport gesteld. Op het emplacement in Wenen aangekomen, kwamen ze midden in een geallieerd bombardement terecht, die gericht was tegen de verbindingen en de industriële capaciteit en die niet de oude stad trof. Deze machines zouden gedurende de rest van de oorlog op dat emplacement blijven staan. Sommige werden in zeer slechte staat aan Thermion in 1949 teruggegeven, die er het beste nog van probeert te maken.

Maar voordat deze machines naar Wenen werden verzonden had men kans gezien een gedeelte van de machines en voorraden achterover te drukken en deze werden opgeslagen in de Boerenbond in Puiflijk en op een adres aan het Kelfkensbosch in Nijmegen.

En op 17 september 1944 werd de Thermionfabriek gebombardeerd door de Engelsen, waardoor het dak, de eerste verdieping en de toren ernstige schade opliepen.

Inmiddels was op 6 Januari 1944 de Gloeilampenfabriek Thermion NV gesplitst in :

- **Gloeilampenfabriek Thermion NV**
De doelomschrijving werd verruimd met "het fabriceren en handel drijven in alle artikelen op het gebied van radio en elektrische apparaten. De Gloeilampenfabriek behield de radiolampen afdeling (er viel dan nog niet veel te produceren; de machines waren weg en het was oorlog).
- **Apparatenfabriek Thermion N.V.**
Oprichters zijn :
 - **Harry Mautitz Bosch**, geboren te Rotterdam op 27 januari 1907 en wonende te Barendrecht aan de Voordijk 219A. Deze was sinds 28 oktober 1938 directeur naast Hagreis van de Gloeilampenfabriek. Hij zou van beide bedrijven directeur blijven tot 20 Juli 1950 en twee van zijn broers, Jan Maurits en Cornelis Maurits zouden daar commissaris zijn gedurende die periode, kennelijk om de belangen van de familie Bosch te behartigen.
 - **Derk Jonker**, optredens als lasthebber van de NV Rotterdamse Bankvereniging te Rotterdam.

N.V. Rotterdamsche Bankvereniging te Rotterdam

Deze komt in beeld bij de oprichting van de Apparatenfabriek Thermion NV in 1944 toen Derk Jonker optrad als lastgever van de NV Rotterdamse Bankvereniging.

De verdere bemoeienis van de Rotterdamse Bankvereniging vond niet rechtstreeks plaats maar via de advocaat Mr. Adriaan Loeff. Deze Mr. Adriaan Loeff was geboren in Heiloo op 1 februari 1895, woonde op de Calandstraat 55 te Rotterdam en had zijn kantoor aan de Parklaan 22 te Rotterdam. Deze Mr Loeff zou in 1950 commissaris worden van beide bedrijven.

Hagreis.

Deze mag niet onvermeld blijven.

Bernard Hendrik Hagreis was geboren te Goor op 20 oktober 1904, woonde toen in Hilversum en was een van de oprichters van NV Lampenfabriek Megatron.

Nadat dit bedrijf naar Lent was verplaatst, werd hij (mede)directeur van NV Lampenfabriek Megatron, van Gloeilampenfabriek Thermion NV (na W.D. van Dijk op 27 oktober 1938) en Apparatenfabriek Thermion NV (na de oprichting) en op 20 juli 1950 van Finantieele Maatschappij Thermion NV. Hagreis zou in augustus 1954 terugtreden.

DE AFLOOP

De Gloeilampenfabriek Thermion N.V.

H.L van Eeghen bleef betrokken bij de beide Thermion bedrijven tot het eind

Thermion probeerde nog terug te komen met Megatron radio's en radio-onderdelen en met het radiolampenmerk **Valento**, dat deels in eigen fabriek werd geproduceerd, maar ook bestond uit overgestempelde exemplaren van

andere fabrikanten.

Daarnaast werd er van alles gedaan. Er werden versterkers gebouwd voor de draadomroep en luidsprekers voor in huis met een zenderschakelaar.

Defensieorders werden heel gewoon, zoals het renoveren van zend- en ontvangsets en andere militaire apparaten. Hoover wasmachines, waarvan de onderdelen in grote kratten werden aangevoerd, werden bij Thermion geassembleerd. En in 1956 kwam een batterijradio met middengolf op de markt, die de naam "Escort" meekreeg en waarvan er in anderhalf jaar c.a 1000 van werden verkocht. Maar ook verlieten er allerlei andere producten de fabriek zoals camping artikelen.

Na het overlijden van een van de grootaandeelhouders van de NV Rotterdamse Bankvereniging, dhr van de Vorm in 1957, was er geen financiering meer te vinden voor de Thermion bedrijven.

De laatste Thermion directeur, dhr Koenraad Drooglever Fortuyn, vertrok op 1 juni 1957, waarna het beheer werd opgedragen aan Mr. Loeff.

Lopende orders in een nieuw "succesproduct" van Thermion, een langzaamwasser, werden afgewerkt en de fabriek werd op 1 mei 1958 gesloten (aangifte door Mr. Loeff).

Finantiele Maatschappij Thermion NV

Na het vertrek van de laatste Thermion directeur, dhr Koenraad Drooglever Fortuyn op 1 juni 1957, zou Mr. Adriaan Loeff door de raad van commissarissen worden aangesteld om het beheer te voeren. Deze meldde dat het kantooradres van de Finantiele Maatschappij Thermion NV per 1 januari 1959 zou zijn : Parklaan 22 te Rotterdam (zijn kantooradres).

Met het gebouw aan het Lentscheveld werd enige tijd geleurd, totdat Philips het gebouw kocht in 1957. Philips liet de inrichting verwijderen en nam het gebouw in gebruik voor zijn snel groeiende halfgeleider divisie. Het gebouw is nu (anno 2008) een bedrijfsverzamelgebouw en staat langs de snelweg Nijmegen-Arnhem. De Finantiele Maatschappij Thermion NV werd na de verkoop van het Thermion gebouw een lege huls en zal een “zachte dood” gestorven zijn.

Apparatenfabriek Thermion NV

Vanaf 1954 vonden er geen bedrijfsactiviteiten meer plaats binnen de Apparatenfabriek. Dit blijkt uit balansen, die in het Kamer van Koophandel dossier zitten.

De Apparatenfabriek wijzigde zijn statuten op 14 maart 1958 waarbij de zetel der NV werd verplaatst naar Rotterdam ten kantore van Mr. Loeff . De doelstelling werd nu: fabriceren en revideren van en handel in alle artikelen op het gebied van radio, radar, elektronische apparaten, gasapparaten e.d. Of deze activiteiten ook werkelijk hebben plaats gevonden, is mij niet bekend.

Op 24-8-1972 werd de Apparatenfabriek Thermion N.V. omgezet in een B.V. en was op dat moment gevestigd aan de Adriaan van de Doeslaan 309 te Rotterdam. Op 1-1-1981 werd het bedrijf verplaatst naar de Dennenweg 6 te Velp (gemeente Rheden) en bleek dat de directeur en enige werknemer Mr. Josinus Marinus van der Vorm te zijn. Deze trad op 6-1-1988 uit, waarna de Amsterdam-Rotterdam Bank NV (rechtsoptvolger van de NV Rotterdamse Bankvereniging) op 10-8-1988 het bedrijf ophief.

Waarschijnlijk is dus de Apparatenfabriek Thermion NV een aantal jaren gebruikt als handelsfirma of als investeringsmaatschappij.

Philips en Thermion

Thermion en Longlife kregen in november 1934 een Philips licentie. Dit na de gebruikelijke octrooi-perikelen. Een negatief punt voor Philips was uiteraard het verlies van c.a. FL 750.000,- die zij leed bij de faillissementen van de diverse Thermion onderdelen in 1938.

En in de tweede Wereldoorlog gebeurde er iets vreemds:

Op 22 juni 1943 werden dhr Popko Reinder Dijksterhuis en Johannes Jacobus Haver-Doeze commissaris bij de Gloeilampenfabriek Thermion NV. Dijksterhuis was directeur van de NV Philips Gloeilampfabrieken en Haver-Doeze was directeur van de Verkoopafdeling Nederland en Koloniën bij de NV Philips. Haver-Doeze werd bovendien commissaris bij de Finantiele Mij Thermion NV. Beide traden uit op resp, 17-10-1950 en 20-7-1950. Mogelijk gebeurde dit in opdracht van de Duitse Verwaltung. Een andere mogelijke verklaring is dat het initiatief van Philips uitging, omdat Philips zijn bedrijfsactiviteiten trachtte te verspreiden na de bombardementen op de Philips fabrieken in Eindhoven op 6-12-1942 en 30-3-1943.

Ook is het mogelijk dat de NV Rotterdamse Bankvereniging /Mr. Loeff handelde in opdracht van Philips handelde. Dit soort dingen gebeurde meer.

De laatste directeur van Thermion was dhr Koenraad Drooglever Fortuyn, ook al iemand uit de „Philips stal”. Dit houdt in dat Philips tussen 1943 en 1958 direct betrokken was bij Thermion. Maar waarschijnlijk was Philips al in 1938 direct na het faillissement (of eerder) betrokken bij Thermion. Ik kan me tenminste niet voorstellen dat Philips het aan Thermion toestond na het faillissement opnieuw op te starten als Philips “geen vinger in de pap” kreeg als vergoeding voor het verlies van de eerder genoemde FL 750.000,- Maar wie het echt weet, mag het zeggen.

Thermion lampen

Alle Thermion lampen zijn dus voor medio 1938 gemaakt, op een kleine oorlogsproductie na.

Valento lampen

Na de tweede Wereldoorlog probeerde Thermion nog terug te komen met de Valento lampen, die deels zelf gemaakt, maar voornamelijk ingekocht werden en van het Valento merk werden voorzien.

De Valento lampen kun je vinden in doos met de namen Gloeilampenfabriek Thermion en Apparatenfabriek Thermion erop. Deze zijn dus van na januari 1944 omdat toen de Apparatenfabriek werd opgericht. Maar in 1944 en 1945 zijn geen lampen meer gemaakt i.v.m. de oorlog en bovendien waren de machines geroofd door de Duitse bezetter. De conclusie is dan ook dat de Valento lampen na 1945 verschenen zijn.

Valento lampen werden later ook in een wikkel geleverd. Op deze wikkel staat zowel de naam Thermion als Valento. Op de lamp zelf staat alleen Valento.

Een overzicht van Valento lampen is onvindbaar. Wel staan op de wikkel een aantal verkrijgbare typen (zie het hoofdstuk VALENTA). Maar er zijn er meer geweest. Ik heb o.a. een Valento ECH41 in doos en dit type staat niet op de wikkel.